

Diagnòstic participatiu previ a
l'elaboració d'un pla de participació a
Sant Celoni

Informe de síntesi

Projecte promogut per:
AJUNTAMENT DE SANT CELONI Ajuntament de
Sant Celoni

Realització tècnica:
AEP DESENVOLUPAMENT COMUNITARI
Desenvolupament
Comunitari

Amb el suport de:
 **Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis
**Organisme Autònom
Flor de Maig**

 **Generalitat
de Catalunya
Departament
de Relacions
Institucionals
i Participació**

Índex

1. INTRODUCCIÓ	2
2. ELEMENTS PER AL DISSENY D'UN PLA MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA DE SANT CELONI.....	6
2.1. TEMES: SOBRE QUÈ ES VOL PARTICIPAR.....	6
Els antecedents en participació ciutadana	6
Temes d'interès ciutadà o com fer poble entre tots.....	7
2.2. QUI HA DE PARTICIPAR	9
L'organització municipal: entre el lideratge i la funció facilitadora	10
El teixit associatiu: promoure'n la cohesió i l'autonomia	11
La participació de la ciutadania: com superar el conformisme	12
2.3. COM ES POT PARTICIPAR.	13
Com animem la gent a participar	14
Com ens organitzem	15
3. RECOMANACIONS FINALS.....	17
4. ENTITATS I PERSONES PARTICIPANTS AL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL DIAGNÒSTIC PARTICIPATIU	19

1. Introducció

L'informe que teniu davant pretén sintetitzar els principals resultats del diagnòstic previ al disseny d'un pla municipal de participació de Sant Celoni. La seva principal finalitat és aportar dades útils per a l'elaboració d'aquest pla, tot fent una recapitulació de nou mesos de recerca participativa.

D'entrada, convé aclarir el concepte de participació que hem utilitzat al llarg del procés participatiu. Al llarg del diagnòstic, hem entès per **participació ciutadana** prendre part la ciutadania (associada i no associada) en la gestió de la cosa pública (és a dir, en les polítiques públiques) a nivell local.

En segon lloc, cal aturar-se un moment per considerar el mètode que hem utilitzat per dur a terme la diagnosi, per tenir en compte les seves potencialitats i les seves limitacions. La metodologia que inspira la recerca que conclou aquí és la **investigació-acció participativa** (IAP). Es tracta d'un mètode d'investigació aplicada, que permet incorporar els agents socials del territori on es realitza l'estudi com a subjectes actius de la pròpia recerca. Segons aquest enfocament, les dades obtingudes es posen al servei d'una actuació, que en el nostre cas, és l'elaboració d'un pla municipal de participació. En la IAP, d'altra banda, el principi de reflexivitat és més rellevant que el principi d'objectivitat (propi de la investigació clàssica); amb això es vol dir que les dades obtingudes tenen valor, sobretot, perquè permeten els agents participants de la recerca prendre consciència de la situació i del seu rol (reflexió), com a pas previ per a iniciar accions que permetin transformar aquesta situació. Aquest plantejament té conseqüències importants en la forma de processar la informació; així, les dades no es valoren tant pel pes demogràfic que comporten (tantes persones diuen o fan tal cosa), com pel potencial de creativitat i de transformació que aporten (idees que obren nous camins, malgrat que siguin aportacions de poques persones).

Durant aquest procés de recerca, hi ha hagut tres fases, en cadascuna de les quals s'ha elaborat documents de resultats parcials. La relació de fases i informes parcials és la següent:

1a fase) Recerca documental. D'aquesta fase és un primer informe de situació.

2a fase) Treball de camp. En aquest moment del treball, la recerca es va diversificar, encarant dos fronts: l'anàlisi estratègica de l'organització municipal i l'estudi de la visió de la participació ciutadana per part de la població celonina. Els dos documents produïts en aquesta fase foren:

- "Taller d'anàlisi estratègica de l'organització municipal en matèria de participació. Informe de resultats", i
- "Discursos sobre participació ciutadana a Sant Celoni. Visió des de la societat civil".

3a fase) Taller de propostes per al pla de ciutadania de Sant Celoni. Els resultats del taller es troben a: "Cafè-diàleg 'Fem poble. Participa!' (L'Ateneu, 5.11.2005). Informe de resultats".

Pel que fa a la seva estructura, el present informe respon a les principals qüestions que s'ha de plantejar qualsevol pla de participació ciutadana: què es posa a participació, qui participa i com¹. És així com al primer capítol hi trobareu, a més d'una reflexió en relació als processos de participació ciutadana a Sant Celoni previs, els temes d'interès ciutadà que sembla necessari contemplar en una política de participació local. Per la seva banda, el segon capítol parteix del mapa d'agents socials per plantejar el paper que els diferents nivells d'organització –Ajuntament, entitats i ciutadania a títol personal- han de tenir en el futur pla. Per últim, abans d'entrar en l'apartat final de recomanacions, es recull les principals propostes sorgides del diagnòstic participatiu sobre dinamització i organització de la participació ciutadana a Sant Celoni.

¹ La Diputació de Barcelona, a través del seu Organisme Autònom Flor de Maig, està elaborant un document de treball, en què ens hem basat aquí: "Guió per a l'elaboració d'un pla municipal de participació ciutadana" (2on esborrany. Barcelona, juny de 2005).

Dades sobre participació

Nombre de participants directes en el diagnòstic participatiu²					
Activitat	Càrrecs electes	Tècnics municipals	Entitats³	Ciutadania a títol personal	Total
Comissió seguiment (1 ^a sessió)	3	1	11	8	23
Grup recerca participatiu	-	-	6	7	13
Diagnòstic societat civil	-	-	12	10	22
Comissió seguiment (2 ^a sessió)	2	2	4	4	12
Cafè-tertúlia	3	-	3	22	28
Total⁴	5	2	26	36	69

Tal com recull la taula, un total de 69 veïns i veïnes de Sant Celoni han participat directament en algun moment del procés de diagnòstic participatiu. Tot i significar un nombre estadísticament petit respecte el total de població, destaca la diversitat d'agents que hi ha participat des del punt de vista del tipus d'actor sociopolític. D'altra banda, tot i la importància de la participació de polítics electes, tècnics de l'organització municipal i de representants d'entitats, hi predomina els ciutadans i ciutadanes que hi han intervingut a títol individual. En aquest sentit, cal destacar la diversitat de persones que hi ha participat des del punt de vista de l'edat (joves, adults i gent gran), de gènere (homes i dones) i d'origen (gent nascuda a Sant Celoni i gent nouvinguda).

A més a més, el procés ha comptat amb la participació d'11 regidors i 29 tècnics municipals en els tallers d'anàlisi estratègica de l'organització municipal en matèria de participació.

² No s'hi compta la participació de l'equip tècnic de Desenvolupament Comunitari.

³ Inclou representants d'entitats, incloent-hi els partits polítics sense representació al consistori.

⁴ El total s'ha calculat, lògicament, comptant només una vegada persones que han intervingut en més d'una actuació.

Agraïments

És de justícia agrair la contribució a la realització del *Diagnòstic participatiu previ a l'elaboració d'un pla municipal de participació*, a totes aquelles persones que han dedicat part del seu temps, ja sigui a concedir entrevistes a l'equip de recerca, ja sigui formant part de la comissió de seguiment del projecte, o bé del grup d'investigació-acció participativa. Sense la seva aportació, el diagnòstic participatiu simplement no hauria estat possible.

2. Elements per al disseny d'un pla municipal de participació ciutadana de Sant Celoni.

2.1. Temes: sobre què es vol participar

Abans d'endinsar-nos en els temes que més preocupen els celonins i les celonines i sobre els quals manifesten més predisposició a involucrar-se en polítiques que els tractin; cal tenir presents les experiències de participació ciutadana més recents, que constitueixen, per tant, referents molt pròxims a l'hora de planificar la política participativa a Sant Celoni.

Els antecedents en participació ciutadana

Tres experiències participatives són les que han aparegut esmentades en més ocasions pels participants en el diagnòstic: la constitució del grup impulsor de l'Agenda 21, el Fòrum Jove i el Consell de Poble de la Batllòria. Tot i que amb menys freqüència, també han estat referenciats els òrgans de participació més estables del Consell de solidaritat i del Consell escolar municipal; així com la participació ciutadana en l'organització de la festa major.

Sobre les dues primeres experiències, cal dir que són referents amb elements positius, que cal tenir en compte, però que van produir una certa desil·lusió per les expectatives creades i no aconseguites, segons ens han expressat testimonis de la societat civil i del propi Ajuntament. Però anem a pams.

La creació d'un grup de treball per a l'elaboració de l'Agenda 21 de Sant Celoni, en el marc del Consell de Medi Ambient, ha deixat en el record dels participants la qualitat del procés de treball, gràcies a la implicació d'experts en la temàtica ambiental, però també de representants d'empreses, d'entitats civils i d'un grup reduït de ciutadania. Així mateix, cal destacar que la formació d'aquest grup impulsor culminava el treball participatiu de més de 7 anys del Consell de Medi Ambient, constituït el 1991 i reactivat el 1996, amb el procés d'elaboració d'una auditoria ambiental. Ara bé, la dissolució d'aquest òrgan de participació, el fet d'estar pendent la redacció de l'Agenda 21, així com una excessiva tutela política del procés, han estat les raons argüïdes per parlar d'un procés frustrat, per part d'una part significativa de les persones consultades.

En segon lloc, el Fòrum Jove dut a terme entre els anys 2002 i 2004 va treballar diferents eixos d'actuació, entre els quals el que s'anomenà en aquell context la "participació democràtica". Ens trobem de nou davant d'una experiència rica per la implicació de força sectors juvenils, però també estroncada⁵. Si bé és cert que el diagnòstic i el quadre de propostes realitzat pel Fòrum ha estat utilitzat per a l'elaboració del Pla local de joventut 2005-7, aquest pla s'ha dissenyat sense comptar directament amb els i les joves.

En tercer lloc, destaca per la seva vigència el procés de constitució del Consell de poble de la Batllòria el 2003 i el seu funcionament participatiu. Com a fet destacat, la partida d'inversions del pressupost del 2005 fou objecte d'un procés de participació ciutadana. Amb tot, hem constatat que aquesta experiència prou reeixida (hi ha participat fins a un 10 % de la població del poble) o bé no és prou coneguda a la resta del municipi o bé, si ho és, és considerada generalment no extrapolable, per la singularitat i dimensió de La Batllòria.

D'altres processos participatius són valorats com a positius per la seva continuïtat i grau de corresponsabilitat entre administració i entitats o ciutadania individual. És el cas del Consell de solidaritat i cooperació, i de l'organització de la Festa Major. Amb tot, aquesta última activitat és objecte d'opinions oposades, tot i l'augment de la participació que ha suposat la incorporació de les colles verda i negra: mentre des de l'organització municipal es considera exemple d'implicació ciutadana, alguns sectors de la societat civil organitzada reclamen més nivell d'autogestió. Sense que el marc de la present diagnosi ens permeti establir la base social de cadascuna d'aquestes opinions, sembla recomanable en el futur debatre aquesta qüestió amb més deteniment.

Temes d'interès ciutadà o com fer poble entre tots

Potser fruit del desencís generat per la interrupció dels processos participatius esmentats, potser per l'ambient de conformisme generalitzat, no hem trobat en la societat civil de Sant Celoni grans discursos a favor de la participació ciutadana. De fet, fóra més precís dir que a Sant Celoni, en general, la gent de les entitats i del carrer no tenen un discurs elaborat sobre participació. L'interès pel que aquí entenem per participació ciutadana només hi apareix de forma secundària, com a element afegit a altres

⁵ Tant en el cas del Consell de Medi Ambient com en el Fòrum Jove, s'observà un cert esgotament de la gent participant durant el procés –especialment en la fase prèvia a la seva dissolució. Sembla que en ambdós processos influí negativament el fet de no definir els seus objectius finals (fins on es podia arribar), la qual cosa generà expectatives variables i, per tant, difícilment gestionables.

objectius més substantius, a altres temes més candents. Sembla clar, doncs, que una política que pretengui promoure la participació ciutadana, haurà de fer-ho tot promovent polítiques que responguin a aquests temes d'interès col·lectiu. Vegem, doncs, quin són els temes que preocupen la ciutadania celonina.

Quatre són els àmbits temàtics en què es poden agrupar les principals inquietuds de la població local: urbanisme, medi ambient, benestar social i nova ciutadania. En cadascun d'aquests àmbits temàtics, hi trobem unes línies de pensament o *discursos* que sintetitzen bona part de les qüestions que preocupen la població.

En primer lloc, en relació a l'apartat urbanisme, tot i que va més enllà, hem trobat un discurs de regeneració urbana i recuperació històrica, que té com a idea central *fer poble*, i que pretén dignificar i singularitzar l'espai urbà. Sota aquest paraigua discursiu, trobem **propostes que incorporen explícitament la participació ciutadana, com ara dissenyar espais públics o fer la senyalització viària tenint en compte la veu de veïns i veïnes**⁶; d'altres que tenen a veure amb la cohesió social del municipi, com millorar la comunicació entre barris; i encara unes altres que tenen a veure amb la recuperació el patrimoni històric, tot donant a conèixer la història de la vila a les persones que hi són nouvingudes.

Paral·lel al discurs de regeneració urbanística i recuperació històrica, hi trobem el discurs de revalorització de l'entorn natural i dels espais verds. Al costat de la recuperació del patrimoni històric, s'hi posa la dignificació del patrimoni natural. És aquest un element potencialment aglutinador, perquè l'entorn natural de Sant Celoni és un dels actius que més valora la població d'origen metropolitana, mentre que a la població nascuda a la vila, se li suposa l'estima per l'entorn, tot i que la força del costum li fa reparar habitualment menys en la seva importància. Amb tot, no hem d'oblidar que les últimes grans mobilitzacions ciutadanes a Sant Celoni es produïren, a principis dels 90, per qüestions relatives a la preservació del medi ambient (contaminació industrial, perill de fuites tòxiques, etc.).

En tercer lloc, trobem els discursos que giren al voltant de la preocupació pel benestar de la població, que relacionen amb el creixement del municipi i amb l'arribada de nous veïns i veïnes. Aquí hi ha diferents punts de vista en joc. D'entrada, podem distingir entre els qui posen l'èmfasi en les pèrdues que s'associen a aquell creixement (discurs de la identitat) i els qui preocupen l'acollida a la població nouvinguda i la convivència ciutadana (discurs de la inclusió). Hi ha, doncs, debat: mentre la primera posició

⁶ En l'àmbit urbanístic, cal dir que no es parteix de zero. Així, actuacions emblemàtiques, com l'arranjament de la Plaça de la Vila, han estat objecte de participació en el seu disseny per part d'entitats, i de veïnes i veïnes

tendeix a relacionar immigració amb pèrdua de benestar i fins del caràcter de poble ("el ser poble"), el segon discurs veu en l'arribada de nova ciutadania una ocasió per restituir la cultura, i el patrimoni històric i natural de la vila, i donar-la a conèixer als nouvinguts. Tots, però, valoren l'atenció a la ciutadania i la provisió de serveis per part de l'administració –que, en general, obtenen una valoració positiva de part de la ciutadania- com un element clau per garantir el benestar i la cohesió socials.

Com es pot veure, per tant, la idea de fer poble, de fer (nova) ciutadania – el quart discurs a què fem referència- travessa els distints àmbits d'interès. **La proposta de crear espais de trobada, la insistència a procurar que la informació arribi a tothom –incloent-hi les minories-, així com que els serveis i espais institucionals i d'entitats siguin accessibles a tota la població van, precisament, en la línia de generar sentiment de pertinença a Sant Celoni.** Sembla, doncs, recomanable que la creació o enfortiment de la identificació amb la vila sigui contemplada com una línia estratègica del pla municipal de participació.

Hi ha encara un cinquè element, menys visible, però que ens ha semblat rellevant destacar aquí. Es tracta de la vocació de capitalitat de Sant Celoni, que, encara que tímidament, apareix a l'hora de plantejar temes com l'oferta educativa del municipi o bé l'abast dels mitjans de comunicació local. En aquests exemples, es fa palès l'horitzó del Baix Montseny.

2.2. Qui ha de participar

Un pla de participació ciutadana no pot prescindir de cap dels agents sociopolítics que conformen la societat on aquell pla pretén incidir. En aquest sentit, ha de comptar, com a mínim, amb la implicació de l'organització municipal, de les associacions i de la ciutadania no associada⁷. Recollim aquí la funció de cadascun d'aquests agents, així com les propostes que els concerneixen i que el diagnòstic participatiu ha permès destil·lar.

⁷ La implicació de les empreses en processos de desenvolupament comunitari i de participació ciutadana és un camp per explorar, que no hem tractat aquí. La participació d'algunes empreses en l'elaboració de les "Directrius per a l'elaboració de l'Agenda 21 de Sant Celoni" en el marc del grup impulsor de l'Agenda 21, constitueix un precedent interessant en aquest sentit.

L'organització municipal: entre el lideratge i la funció facilitadora

D'entrada, el paper de l'Ajuntament ha de bascular entre el lideratge dels processos participatius i l'acompanyament i suport a iniciatives provinents del teixit associatiu o de la ciutadania, processos que ja porten l'impuls des de baix i que cal vehicular. Ara bé, per jugar aquest rol entre capdavanter i facilitador, cal una disposició adequada de l'aparell polític i tècnic.

En aquest sentit, l'anàlisi estratègica sobre l'organització municipal en matèria de participació ens va permetre copsar un cert escepticisme intern a l'hora d'encarar una política participativa decidida des de l'Ajuntament. En efecte, els resultats dels tallers DAFO (tècnica que es fixa en les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats d'un organisme social, per avaluar-ne la seva situació i les seves potencialitats) amb regidors i professionals amb diferents posicions dins de l'escala de càrrecs, donaren un lleuger predomini dels punts febles i de les amenaces per sobre dels punts forts i de les oportunitats. Ara bé, l'anàlisi va permetre extreure tot un seguit de reflexions i de formular propostes que el futur pla municipal de participació haurà de tenir molt en compte per reeixir. Les enumerem tot seguit:

- **El consens polític, clau.** Es valorà molt positivament –sobretot per part de l'aparell tècnic- el fet que tots els partits del consistori estiguessin implicats en el procés de diagnosi participativa previ a l'elaboració del pla. Als partits del govern –PSC, ERC i ICV- i el de l'oposició –CiU- s'han afegit en algun moment o altre del procés el PPC i la CUP.
- **Cal definir prèviament l'abast dels processos participatius.** Es tracta de fer-los transparents, indicant des del principi fins on es vol/es pot arribar, quines seran les regles de joc del procés i quins actors estan emplaçats a participar-hi. Es tracta de prevenir que es creïn expectatives que després no es poden acomplir. Sovint es posa l'accent en què la informació arribi a tothom.
- **Cal desenvolupar el nou model organitzatiu municipal.** El nou organigrama intern sorgit amb la nova legislatura no ha donat encara els fruits esperats. Cal fer avaluació del que s'ha fet fins ara, per corregir rumb si cal. Cal fomentar la participació interna, així com mirar d'unificar criteris a l'hora de promoure la participació cap enfora. Per això es considera important millorar la comunicació entre les diferents àrees i equips, així com tenir cura de les relacions interpersonals i interprofessionals.
- **Donar més protagonisme als tècnics a l'hora de dinamitzar els processos participatius,** per tal d'evitar el perill que aquests es vegin

com a excessivament tutelats, i alhora per posar els recursos humans i tècnics de què disposa l'organització municipal al servei d'iniciatives ciutadanes d'interès públic.

- **Implicació de la ciutadania en el disseny, la gestió i l'avaluació dels serveis.** Tot i que es parteix d'una certa satisfacció en el nivell dels serveis a la ciutadania, es considera necessària la seva participació com un factor de qualitat d'aquests serveis. Cal contemplar diversos nivells d'implicació: donant l'opinió com a usuari/ària, ajudant en l'execució del servei, com a voluntariat, etc.).
- **Incrementar i diversificar la xarxa d'interlocució.** Cal que l'Ajuntament amplii els seus contactes amb el moviment associatiu i amb la ciutadania no organitzada. Cal tenir cura especialment que els sectors nouvinguts i les minories no es quedin al marge dels processos de concertació entre societat política i societat civil. Correspon, en part a l'administració, enfortir el teixit associatiu tot promovent-ne la democratització interna i l'accessibilitat de les persones immigrades.

El teixit associatiu: promoure'n la cohesió i l'autonomia

L'estudi del teixit associatiu de Sant Celoni⁸ ens ha permès constatar-ne la riquesa i complexitat. Tres elements destaquen a l'hora de descriure la problemàtica d'aquest sector. En primer lloc, en general hi ha poca coordinació i cooperació entre les entitats, malgrat compartir problemes en comú, com ara la creixent dificultat en la burocràcia que afecta la gestió de les associacions. En segon lloc, llevat d'honroses excepcions, hi ha una excessiva dependència econòmica de la subvenció de l'Ajuntament, la qual cosa en alguns casos posa en perill la pròpia viabilitat de l'entitat. Finalment, el diagnòstic ha detectat l'existència d'un sentiment de greuge comparatiu per part d'algunes entitats, que ocupen un lloc perifèric dins del mapa de relacions socials actual de Sant Celoni, per la política de subvencions municipal⁹. Tot i que no sempre és fàcil objectivar aquestes percepcions, sembla convenient **promoure espais de concertació entre entitats i administració local, en què les entitats puguin participar en la presa de decisions que els afecten, a canvi de corresponsabilitzar-se en qüestions d'interès públic. En aquest**

⁸ Vegeu-ne el sociograma en el segon informe del diagnòstic participatiu, titulat "Discursos sobre participació ciutadana a Sant Celoni. Visió des de la societat civil".

⁹ El 2005, per primer cop, s'han publicat els resultats de la convocatòria municipal d'ajuts a associacions. Es tracta, doncs, d'una mesura que dóna més transparència a la política de subvencions municipal.

sentit, es veuen útils els consells sectorials, entre els quals el de solidaritat esdevé un referent¹⁰.

A més, s'han formulat unes altres dues propostes més que incideixen de ple en el desenvolupament del teixit associatiu:

- potenciar la coordinació entre entitats, tant del mateix sector, com en general, per tal de compartir problemes i promoure recursos compartits; en aquest sentit, l'espai que reserva a les entitats la nova pàgina web pot facilitar aquesta coordinació; i
- oferir serveis útils per al conjunt d'entitats, com ara formació, una borsa voluntariat, etc. En el cafè-diàleg es va apuntar la idea d'un hotel d'entitats, que caldria ser estudiada.

En aquest sentit, l'elaborar el Pla municipal d'equipaments és una bona ocasió per contemplar aquestes propostes.

La participació de la ciutadania: com superar el conformisme

Un dels grans reptes de la participació ciutadana és la l'engrescament dels ciutadans i ciutadanes no associats o, per dir-ho en uns altres termes, que no són actius a través del teixit associatiu. El panorama general no és encoratjador: l'individualisme i el consumisme són valors consubstancials a la nostra actual societat postmoderna. D'altra banda, tot i els temes que preocupen els celonins i les celonines, que ja hem resumit més amunt, el diagnòstic ha detectat un estat de conformisme i desencantament polític força generalitzat. Això és, en part atribuïble –cal tenir-ho en compte–, d'una banda, a un cert cofoisme per les fites assolides per vint-i-cinc anys d'ajuntaments democràtics i, en general, pel grau de benestar assolit; però també, per altra banda, per la incapacitat d'il·lusionar col·lectivament de les entitats i institucions que al bressol de la democràcia van posar-se al capdavant dels moviments socials emergents. I si bé, hi ha hagut intents de revifar la participació ciutadana en l'àmbit juvenil (Fòrum Jove) o bé en la política socioambiental (Agenda 21), com hem vist, aquestes experiències han generat tanta il·lusió inicial, com sentiment de frustració posterior.

Per enfrontar el repte de la mobilització de la ciutadania, com a pas necessari per a la seva participació en la gestió de la cosa pública a nivell local, les propostes que es desprenen de la diagnosi participativa són:

¹⁰ Allò que és més valorat del Consell de cooperació i solidaritat, en termes de participació ciutadana, és, precisament, que permet distribuir els recursos municipals per a projectes de cooperació entre les entitats del sector, de forma consensuada. Es pot estudiar fins a quin punt és extrapolable aquesta experiència a d'altres sectors del teixit associatiu local.

- Creació d'espais d'encontre no tutelats per l'administració local ni per les entitats. És aquesta una demanda que ens expressa fins a quin punt és important, que es respecti l'autonomia de cada agent o àmbit de participació. A Sant Celoni es troba a faltar, en aquest sentit, un equipament obert, de l'estil d'un centre cívic.
- Atreure els sectors de població "desencantats", és a dir, que ja han participat en moviments socials o en processos participatius, en diferents moments de la història de Sant Celoni i que ara estan poc actius, per mirar de recuperar-los. Per fer-ho, cal rescatar la informació recopilada en les diferents experiències participatives (Fòrum Jove, Agenda 21...), així com programar actuacions culturals i cíviques que atreguin aquests públics.
- Atreure la gent nouvinguda que està predisposada a implicar-se en temes de la vila.
- Incloure "els altres", és a dir aquells grups ètnics que sovint són vistos com a "ciudadans de segona". Ens referim a la població d'origen extracomunitari, però també a la comunitat gitana local. Cal fer un esforç per implicar-los en la gestió del temes que afecten la ciutat, si cal adaptant convocatòries i documents informatius –fent-los-hi intel·ligibles-, o fent accions d'acollida o d'acompanyament inicial.

En aquest punt, ens congratulem d'haver incorporat en el propi procés d'elaboració del diagnòstic previ a l'elaboració d'un pla de participació, ciudadans i ciudadanes "de peu"¹¹, que han format part del grup d'investigació-acció participativa (GIAP). Entre ells, hi ha persones arribades en els últims anys a Sant Celoni, que han col·laborat en la recerca, al costat d'altres ciudadans/es nascuts a la vila. Un grup tant plural, doncs –l'han integrat, a més, gent de diverses edats i gènere- sembla un bon embrió del que pot ser la participació ciutadana celonina del futur.

2.3. Com es pot participar.

Teòricament, podem distingir dos nivells quant als mitjans de participació ciutadana que el pla municipal haurà de contemplar: la dinamització o animació de la ciutadania –associada i no associada- a participar en temes d'interès públic, i l'organització de la participació. Sense la primera, que és

¹¹ Dels 13 voluntaris del grup de recerca participativa, 7 són ciudadans/es no implicats directament en cap entitat.

prèvia, no té sentit plantejar-se la segona. En altres paraules, podem establir reglaments i òrgans de participació molt ben dissenyats, però si no hi ha la gent que en faci voluntàriament ús, l'esforç haurà estat debades.

A continuació, resumim les propostes que s'han fet en relació a ambdós nivells de la participació.

Com animem la gent a participar

- a) **Foment de la cultura participativa.** Un primer element que constaten diversos dels agents que han participat en la diagnosi, és la manca de cultura participativa, a tots nivells, començant pels polítics i acabant per la ciutadania de peu, tot passant pel món associatiu¹². En relació a aquesta mancança, es proposa fer pedagogia, de forma adequada a cada sector de població. Les actuacions poden ser diverses: formació, debats...; i abasten també la política informativa de l'Ajuntament i els mitjans de comunicació públics. En el cafè-diàleg de L'Ateneu es va demanar que aquests mitjans siguin al màxim d'interactius possibles. En aquest sentit, l'obertura del web municipal a les entitats, que poden disposar d'un espai autogestionat és una bona notícia.
- b) **Eines de consulta popular.** En els debats del cafè-tertúlia, participats sobretot per ciutadania no organitzada, es va fer molt èmfasi en la rellevància de la comunicació d'anada i tornada. Junt amb la informació que ja hem esmentat, es proposa habilitar instruments de recollida de la veu de la gent: bústies en llocs estratègics i tècniques d'obtenció d'opinió, com ara enquestes o grups focals (petits espais de discussió amb persones representatives de la diversitat de la població).
- c) **Activitats culturals i lúdiques com a reclam.** Han sorgit diverses idees en la línia de copsar l'interès de sectors de la ciutadania poc actius, a través de programació d'actes culturals i festius. Així, s'ha proposat fer una revisió de l'agenda d'activitats, tenint en compte d'atraure nous sectors de població; i aprofitar la tirada que té la Festa Major entre la ciutadania per engresca més gent en la seva organització, gent que després pot participar en altres processos participatius.
- d) **Impuls als projectes participatius ja existents.** Podem dir que un projecte associatiu és ja un procés participatiu. Es tracta, per tant, de reconèixer les associacions com a entitats d'interès públic i alhora donar-

¹² Això no obsta per reconèixer l'existència de persones amb una llarga trajectòria participativa local que, sens dubte, constitueixen actius de qualsevol política participativa que es vulgui dur a terme a Sant Celoni. En aquest aspecte, tampoc no es parteix de zero.

los suport i orientacions per a què en facin una gestió al màxim de democràtica i eficient.

e) Superar el cercle de persones ja participatives. Cal anar més enllà d'implicar les persones ja sensibilitzades en qüestions d'interès públic, que ja han intervingut en les experiències participatives precedents. La idea seria, precisament, comptar amb aquestes persones per a què facin de corretja de transmissió i d'animadors de les xarxes ciutadanes en la que es mouen i en les que tenen influència –de vegades, actuant com a líders d'opinió o líders comunitaris.

De fet, el fet de pivotar sobre líders comunitaris i projectes ja existents per anar més enllà i arribar a nous cercles de ciutadania fou definit en el diagnòstic com un dels principals **factors de participació**, junt amb els ja tractats en apartats anteriors: el tractament de temes de proximitat i la identificació amb Sant Celoni o, en altres paraules, l'estima per la vila.

Com ens organitzem

Un cop abordat el problema previ d'animar a la ciutadania –que hem vist que tendeix al conformisme i a un cert desencantament polític, en el sentit ampli de la paraula-, el procés participatiu que cloem amb el present informe ha permès apuntar un seguit d'actuacions pensades per organitzar adequadament la participació ciutadana a Sant Celoni. Abans d'enumerar-les, cal dir que es tracta de propostes encara poc madures, que requereixen, cadascuna d'elles, un estudi més detingut.

- **Consells de ciutadania.** A partir de l'experiència reeixida del Consell de poble de la Batllòria i per afavorir la participació de la ciutadania no associada, en el cafè-diàleg es va proposar la possibilitat de constituir **consells de zona o de barri**, pel fet que són nivells territorials més pròxims a la gent de peu, que no pas un consell de ciutat. Ara bé, cal anar en compte amb aquest instrument pel que pot tenir de disgregador d'energies i interessos, més que no pas d'aglutinador. Mereix, per tant, un estudi més aprofundit. D'altra banda, els **consells sectorials** apareixen amb una funció clara, quan hi ha un seguit d'entitats i agents implicats en un mateix sector d'activitat, i poden assumir més responsabilitat en la gestió de les polítiques d'aquell sector. Una altra forma d'organitzar-se que es veu útil és per projectes o activitats (com seria el cas de la comissió de la Festa Major). En qualsevol cas, més que crear grans òrgans, formalment molt ben estructurats, aquests espais de participació han d'adequar-se als temes a treballar i a les disponibilitats dels agents concernits. Fins i tot, en una primera fase pot ser més operatiu crear comissions de treball per barris i/o sectors (en funció de

la disponibilitat dels agents) amb motiu d'un projecte municipal que s'obre a la participació ciutadana.

- **Defensor del poble.** S'apunta aquesta figura com a canal d'expressió d'opinions i queixes que tenen a veure amb la gestió de l'esfera pública.
- **Plens interactius.** Es proposa revisar, dins de la mesura que permet la normativa vigent, el funcionament dels plens per fer-los més oberts a la participació ciutadana.

3. Recomanacions finals

El treball de diagnosi participativa feta durant els darrers nou mesos del 2005 ha permès explorar el camp de la participació ciutadana, un camp fet tant d'experiències passades o en vigor, com de potencialitats. Així mateix, forneix d'un seguit de propostes que poden ser utilitzades convenientment en el disseny del Pla municipal de participació ciutadana de Sant Celoni que l'Ajuntament té previst estrenar el 2006.

L'esmentat Pla pot tenir diferents fases i es pot programar a més d'un any vista. Ara bé, en la seva fase inicial, tal com hem descrit la disponibilitat de l'organització municipal per liderar i promoure la participació ciutadana –que presenta força potencialitats, però certes dosis d'escepticisme que cal revertir-, i l'estat d'opinió sobre participació ciutadana de la societat civil – amb predomini del conformisme i d'una certa desconfiança per experiències participatives estroncades, si bé amb un teixit associatiu ric i divers, i amb una ciutadania en creixement-, sembla recomanable defugir d'un pla excessivament formal i reglamentista. Un pla amb reglament de participació, amb consell de ciutat, consells territorials i sectorials, etc.; en aquests moments sembla massa ambiciós, si més no a curt termini. Per tal de recuperar credibilitat en processos participatius liderats o promoguts per l'Ajuntament, cal, al nostre entendre, anar a poc a poc i fer-ho bé. Cal una experiència pilot que sigui reeixida, que tingui un efecte demostratiu en la ciutadania, que engresqui i acabi amb resultats visibles. Un plantejament així invita, per exemple, a obrir un procés participatiu per definir un projecte urbanístic (en el taller es va posa el cas de la urbanització d'una plaça o bé la senyalització dels carrers, però poden servir d'altres actuacions d'aquest abast); no pas a discutir participativament el pla general d'ordenament de la ciutat. Això podrà venir després.

Per tirar endavant un projecte d'aquesta dimensió no cal tenir aprovat un reglament de participació, ni haver constituït cap consell ciutadà. N'hi ha prou amb crear algunes comissions de treball *ad hoc* o, quan sigui possible, aprofitar els consells i espais de trobada que ja funcionin. D'altra banda, aquest projecte pot funcionar com un banc de proves, on es posin a la pràctica moltes de les propostes que surten del diagnòstic previ: tenir extrema cura del procés d'informació i animació a la participació; establir regles de joc clares i transparents que respectin l'autonomia dels diferents agents (polítics, tècnics, entitats i ciutadania no associada); emprar tècniques de participació adequades als objectius; cuidar la devolució i la visibilització dels resultats; en definitiva, vetllar per tots els detalls del procés participatiu. No en va, a la llum dels resultats de la diagnosi que aquí hem sintetitzat, els conceptes d'**autonomia** i de **visibilització** prenen un

gran relleu; el primer, perquè suposa donar espai polític a entitats i a ciutadania no associada, i el segon, perquè permet recarregar les piles de la il·lusió un cop el projecte en què s'ha pres part arriba a la consecució dels objectius.

A banda d'aquest inici en forma de projecte pilot, el pla pot contemplar també d'altres propostes de més llarg abast. En aquest sentit, recomanem:

- Que la creació o enfortiment de la identificació de la població amb la vila sigui contemplada com una línia estratègica del pla municipal de participació. No oblidem que sense sentir-se *part de*, difícilment es prendrà *part en*.
- Tenir especial cura amb les minories socials del municipi, que tenen una major dificultat d'accés a les vies de participació política habituals. Ens referim tant a les minories ètniques com als grups d'edat amb menys poder. En especial, els i les joves mereixen una major atenció, en part per l'experiència fallida del Fòrum Jove.
- Promoure el debat sobre participació entre els partits polítics, a fi de consensuar un mínim discurs comú, base per a un consens polític ampli, sense el qual qualsevol política de participació ciutadana resultaria molt fràgil.
- Donar més protagonisme als equips tècnics municipals com a facilitadors d'informació i de recursos per a la participació ciutadana, en aquells àmbits en els quals treballin.
- Buscar la complicitat de persones ja predisposades per implicar-se en temes d'interès públic (cal recuperar els directoris dels i de les participants en anterior projectes participatius), per a què a la vegada puguin cridar nova gent.
- Acollir qualsevol iniciativa ciutadana que tingui una projecció d'interès públic, tot oferint-li suport i canalitzant-la per confluïr amb altres iniciatives¹³.

¹³ Per exemple, les experiències dels bancs del temps o de les xarxes d'intercanvi de coneixements són interessants perquè, a més de generar recursos, creen comunitat.

4. ENTITATS I PERSONES PARTICIPANTS AL PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL DIAGNÒSTIC PARTICIPATIU

Membres de la comissió de seguiment	
Alfons Arjona Castilla	
Dani Puig Rotllant	
Esther Ros Varas	Ceip Josep Pallerola
Eva Cabrera Gonzalez	Unió de Botiguers i comerciants
Eva Queralt Huguet	
Francesc Glol i Planas	PPC
Jordi Archs Fontiguel	AMPA Avet Roig
Josep Cruells Clos	Associació de Gent Gran de l'esplai
Josep M ^a Borbon i Ribera	
Manuel Lorente Jurado	AAVV Illes Belles
Maria del Puig Llovera Abad	Coral Brianco
Marta Ibern Arenas	
Núria Peix Arqué	
Puri Martin Campos	AAVV de Sant Llorens de Vilardell
Raül García Ramírez	AEG Erol La Salle
Samuel Penalva Segarra	Ampa Escola Pallerola
Sònia Lozano Ciruela	AEG Erol
Xavier Alfaras Panareda	

Membres del grup de recerca participatiu	
Alfons Arjona Castilla	
Dani Puig Rotllant	
Eva Cabrera Gonzalez	Unió de Botiguers i comerciants
Eva Queralt Huguet	
Francesc Giol i Planas	PPC
Imma Torrent	
Josep M ^a Borbon i Ribera	
Marta Ibern Arenas	
Modesto Gancedo Angés	
Núria Peix Arqué	
Raül García Ramírez	AEG Erol La Salle
Sònia Lozano Ciruela	AEG Erol
Teresa Vilagran i Serret	Passalpas

Persones entrevistades

--	--

Pendent de l'autorització de les persones entrevistades per tal de permetre que, si ho desitgen, es mantinguin en l'anonimat.

Assistents al cafè tertulia

Pep Martí	
Francesc Deulofeu	CiU
Carles Mas	CiU
Nuria Clos	
Jordi Blanche	
Sandra Puig	
Lidia Vazquez	
Genís Fernández	
Jordi Archs	
Joan Josep Morales	
Josie Franci	
Salvador Puigvert	
Aurora Garcia	
Lluís Ibern	
Catalina Costa	
Quim Calvet	
Xavier Alfaras	
Àngels Seres	
Joaquim Deulofeu	
'Qraim Abdessllam	
Antonia Montal	
Manel Bueno	Joventuts Socialistes
Sílvia Garcia Amadó	
Núria Peix	GIAP
Marta Ibern	GIAP
Josep Maria Borbon	GIAP
Raül García	GIAP
Josep Maria Pasqual	ICV

Participants en els DAFO interns de l'Ajuntament	
Anna Comella	TAG
Antoni Tortosa.	Tècnic àrea de presidència
Carme Puchol	Tècnica àrea de presidència
Elena Renau	Tècnica àrea de presidència
Elisenda Ramírez	Tècnica àrea de presidència
Enric Molla	Ràdio Sant Celoni
Esther Prat	Directora de l'àrea de Cultura.
Esther Vives	Tècnica àrea de comunitat
Eva Ribot	Tècnica àrea de comunitat
F.X. Fernández	Director de Seguretat Ciutadana.
Francesc García	Regidor d'Economia.
Isaac Morist	Director de Recursos Humans
J.Manuel Bueno,	Regidor de Seguretat Ciutadana.
Joan Castaño	Alcalde
Joan Muntal	Director de l'àrea d'Economia.
Joan Pujals Ribó	Tècnic àrea d'entorn
Jordi Arenas	Regidor d'Infància i Gent Gran
Jordi Jubany	Tècnic àrea espai públic
Jordi Lopez	Polícia Local
Jordi Viader	Director de l'àrea d'Espai Públic
José L. González	Secretari
Josep Alsina	Regidor de Comunicació, Joventut i Desenvolupament
Josep Capote.	Regidor d'Entorn
Josep Maria Oliveras	Cap de colla brigada
Josep Maria Pasqual	Regidor de Sostenibilitat i Ciutadania
Lluís García Gonzalo	Tècnic àrea de cultura
Lourdes Donado	Regidora de Comunitat
Marta Miralles	Tècnica àrea de cultura
Marta Prat	Oficina d'Atenció Ciutadana
Miquel Vega	Regidor d'Espai Públic
Montserrat Calabuig	Consell de poble de la Batllòria
Montserrat Guitart	Tècnica àrea de cultura
Pilar Puig	Directora de l'àrea d'Entorn
Quim Colominas	Director àrea de presidència
Ramon Segarra	Regidor d'Administració General.
Raül Casado	Regidor de Cultura
Roser Puig Calvet	Tècnica àrea d'economia
Roser Renau	Tècnica àrea de cultura
Soledad María Íñiguez	Tècnica àrea de cultura
Teresa Esplà	Tècnica àrea de comunitat
Teresa Pou	Tècnica àrea de presidència

